

Sygn. akt III AUa 1662/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ireneusz Lejczak (spr.)
Sędziowie:	SSA Stanisława Kubica SSA Irena Różańska-Dorosz
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2014 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji A. S.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu

z dnia 13 czerwca 2013 r. sygn. akt V U 557/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 03.12.2012 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O. orzekł, że wnioskodawczyni A. S. od dnia 01.11.2007 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej i podstawę wymiaru składek z tego tytułu stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę. W odwołaniu od tej decyzji wnioskodawczyni podniosła, że od 1.11.2007 r. do 31.08.2008 r. i od 3.11.2008 r. do nadal podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu stosunku pracy i zarzuciła, iż organ rentowy błędnie ustalił, że ze stosunku pracy łączącego ją z pracodawcą podstawa wymiaru składek w przeliczeniu na okres jednego miesiąca była niższa niż minimalne wynagrodzenie za pracę. Wyrokiem z 13.06.2013 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu oddalił odwołanie i zasądził od wnioskodawczyni na rzecz strony pozwanej 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Orzeczenie to poprzedził Sąd następującymi ustaleniami: A. S. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 01.01.2004 r. pod firmą „Kancelaria (...) A. S.” i z tego tytułu podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Od dnia 01.11.2007 r. do

dnia 31.08.2008 r. Wnioskodawczyni podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia, w niepełnym wymiarze czasu pracy (1/4 etatu), na podstawie stosunku pracy w Publicznej Szkole Podstawowej NR (...)w O.. Tytuł do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego stanowiło również zatrudnienie wnioskodawczyni od 3.11.2008 r. w niepełnym wymiarze czasu pracy (1/4 etatu), na podstawie stosunku pracy w Spółdzielni Handlowo Produkcyjnej w Z.. Wysokość dochodu osiągniętego przez A. S. z tytułu zatrudnienia w PSP NR (...)w poszczególnych miesiącach wynosiła:

- od 11/2007 r. do 01/2008 r. - 614,80 zł,
- za 02/2008 r. - 662,00 zł,
- od 03/2008 r. do 08/2008 r. - 650,00 zł.

Wysokość dochodu osiągniętego przez A. S. z tytułu zatrudnienia w (...) wynosiła:

- za 1/2008 r. - 285,00 zł,
- od 12/2008 r. do 07/2009 r. - 330,04 zł,
- od 08/2009 r. do 12/2009 r. - 336,04 zł,
- od 01/2010 r. do 10/2010 r. - 340,97 zł,
- od 11/2010 r. do 12/2010 r. - 344,26 zł,
- od 01/2011 r. do 10/2011 r. - 347,37 zł,
- od 11/2011 r. do 12/2011 r. - 350,83 zł,
- od 01/2012 r. do 09/2012 r. - 375,00 zł.

Przy tych ustaleniach wskazał sąd I instancji na przepisy art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.), z których wynikało, że zarówno zatrudnienie w ramach stosunku pracy jak i prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej stanowią podstawy podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Ze względu jednak na wysokość otrzymywanego przez wnioskodawczynię wynagrodzenia z umowy o pracę nie miał zastosowania w spornym okresie przepis art. 9 ust. 1 cyt. ustawy systemowej, zgodnie z którym zbieg tytułów do ubezpieczenia z tytułu stosunku pracy i prowadzenia działalności gospodarczej uzasadnia podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tylko z tytułu stosunku pracy. Zgodnie bowiem z art. 9 ust. 1a w zw. z art. 18 ust. 4 pkt 5a cyt. ustawy ubezpieczeni wymienieni w ust. 1, których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy w przeliczeniu na okres miesiąca jest niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów – podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów. Uznał przy tym Sąd za błędny pogląd wnioskodawczyni, że rzeczywista podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z powyższych umów o pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy nie była niższa od minimalnego wynagrodzenia za pracę, bowiem jej zdaniem powinna to być wielkość (składki) obliczana proporcjonalnie do wymiaru etatu. Wskazując na wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2011 r., (sygn. akt I UK 179/11, OSNP 2012/21-22/271) i z dnia 10 stycznia 2007 r. sygn. akt III UK 123/06) wskazał, że przeliczenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy "na okres miesiąca" odnosi się do podstawy wymiaru składek z okresu krótszego niż miesiąc, czyli do sytuacji gdy zatrudnienia pracownicze w danym miesiącu nie obejmowało całego miesiąca, ale jego część. Wypłacone wówczas pracownikowi za część danego miesiąca wynagrodzenie będzie więc wynagrodzeniem nie niższym niż wynagrodzenie minimalne w rozumieniu powołanego wyżej art. 9 ust. 1a cyt. ustawy nawet jeżeli jego nominalna kwota będzie niższa od obowiązującego wynagrodzenia minimalnego, jeżeli wypłacone pracownikowi wynagrodzenie zostało wyliczone według odpowiedniej proporcji, tj. po podzieleniu minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za

pracę przez faktycznie przepracowany przez pracownika okres krótszy od miesiąca. Sytuacja taka nie miała miejsca ponieważ nie kwestionowana przez wnioskodawczynię wysokość wypłaconego jej wynagrodzenia za pracę za pełne miesiące spornych okresów zawsze była niższa od obowiązującego wówczas minimalnego wynagrodzenia. Tym samym organ rentowy zasadnie objął wnioskodawczynię w spornych okresach obowiązkowym ubezpieczeniem z tytułu prowadzonej przez nią równolegle pozarolniczej działalności gospodarczej.

Wyrok ten w całości zaskarżyła apelacją wnioskodawczyni zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 9 ust. 1 i ust. 1a ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez przyjęcie, że pracownicy ubezpieczeni z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowego ze stosunku pracy, których podstawa wymiaru składek na te ubezpieczenia z tego tytułu jest niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, podlegają dodatkowo obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z innych tytułów – jak pozarolnicza działalność gospodarcza;
- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez Sąd, że składki wnioskodawczyni z tytułu pozostawania w stosunku pracy zostały obliczone od podstawy wymiaru, która była niższa od minimalnego wynagrodzenia za pracę w spornym okresie. W uzasadnieniu apelacji podniosła skarżąca, że błędnie ustalił Sąd Okręgowy, iż podstawa wymiaru składek ze stosunku pracy w przeliczeniu na okres jednego miesiąca była niższa niż minimalne wynagrodzenie ponieważ nie uwzględnił faktu zatrudnienia wnioskodawczyni w wymiarze ¼ etatu, a ponadto powołał się jedynie analizę danych z Kompleksowego Systemu Informatycznego ZUS. Prawidłowa natomiast celowościowa wykładnia art. 9 ust.1 i ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz przepisów dotyczących ustalania minimalnego wynagrodzenia za pracę prowadzi do wniosku, że minimalne wynagrodzenie stanowi wielkość obliczoną proporcjonalnie do wielkości wymiaru etatu. Przyjęcia natomiast interpretacji tych przepisów w sposób przedstawiony w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku prowadziło do rażącej nierówności w traktowaniu podmiotów prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w kontekście podlegania przez nie obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu i wysokości podstawy wymiaru składek ze stosunku pracy. Sytuacja ta winna skutkować, zdaniem skarżącej, obowiązkiem skierowania przez Sąd zapytania o zgodność „zapisów z Ustawą Zasadniczą bez, bez powoływania się na przekonania Sądu w tej materii”. Podniosła skarżąca również, że sąd I instancji nie uwzględnił jej zarzutów co do błędów organu rentowego w postępowaniu poprzedzającym wydanie zaskarżonej decyzji, w tym wskazania w decyzji okresu od 1.09.2008 r. do 2.11.2008 r., gdy wnioskodawczyni deklarowała podleganie ubezpieczeniom społecznym wyłącznie z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej oraz niepodejmowania przez ten organ żadnych czynności kontrolnych w stosunku do prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. W oparciu o tak uzasadnione zarzuty domagała się apelująca zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia odwołania poprzez uznanie, iż od 1.11.2007r. wnioskodawczyni nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja była niezasadna, gdyż zawarte w niej zarzuty były chybione. W pierwszym rzędzie podnieść należało, że wzajemnie wykluczały się zarzuty błędnej wykładni art. 9 ust. 1 i ust. 1a ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych z twierdzeniem o niezgodności treści zawartej w tym przepisie normy z Konstytucją. Odnosząc się zatem najpierw do zarzuty dotyczącego wadliwej wykładni tego przepisu należało wskazać, iż sąd II instancji w pełni akceptuje przedstawioną przez Sąd Okręgowy w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku interpretację tego przepisu. W szczególności żadna z rodzajów wykładni nie dawała podstaw do uznania, że wymieniona w art. 9 ust. 1a cyt. ustawy graniczna podstawa wymiaru składki miałyby być relatywizowana wymiarem zatrudnienia. Z literalnego brzmienia przepisu wynika, że wyjątek od zasady zawartej w art. 9 ust. 1 cyt. ustawy (zasady wyłączności tytułu ze stosunku pracy w przypadku zbiegu z innymi tytułami ubezpieczeń społecznych) zależy od wysokości podstawy wymiaru, czyli od wysokości wynagrodzenia z tytułu stosunku pracy – w przeliczeniu na okres miesiąca, a nie – jak chciała wnioskodawczyni – w przeliczeniu na wymiar zatrudnienia (część etatu). Owe przeliczenie może mieć

zastosowanie, we wskazanym przez sąd I instancji przypadku zatrudnienia krótszego niż miesiąc lub też w przypadku wypłaty wynagrodzenia w okresach krótszych niż miesiąc. Wbrew twierdzeniu apelującej powyższa wykładnia nie pozostawała w sprzeczności z celem regulacji zawartej w interpretowanych przepisach. Wskazać należało na oczywistą korelację przepisu art. 9 ust. 1a z przepisem z art. 18 ust. 8 cyt. ustawy. Ostatni z tych przepisów pozwala osobom podlegającym obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na dowolne określenie podstawy wymiaru składek, nie niższej jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy składek. Przyjęcie zatem przez ustawodawcę konkretnych kwot – jako dolnych limitów podstaw wymiaru, tak w przepisie art. 9 ust. 1a jak i w art. 18 ust. 8, miało na celu zapewnić odpowiedniej partycypacji prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w tworzeniu Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez określenie minimalnych składek na ubezpieczenia społeczne do których uiszczenia są zobligowani. Podstawa składki nie może więc niższa niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia lub, w przypadku zbiegu z podstawą z tytułu stosunku pracy, niż minimalne wynagrodzenie. Do odmiennych wniosków nie mogła prowadzić wykładnia cytowanych przepisów dokonana łącznie z przepisami ustawy z 10.10.2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. Nr 200, poz. 1679 ze zm.). Treść przepisów art. 2 ust. 1 i ust. 4 tej ustawy nie pozostawia wątpliwości, że minimalne wynagrodzenie stanowi konkretną kwotę, ogłaszaną corocznie w Monitorze Polskim. W takim rozumieniu została też określona – w art. 9 ust. 1 i ust. 1a w zw. z art. 18 ust. 4 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – jako minimalna podstawa wymiaru, warunkująca zastosowanie zasady zawartej w art. 9 ust. 1 tej ustawy. W tej kwestii trafnie przytoczył Sąd Okręgowy stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z 10.01.2007 r. (sygn. III UK 123/06). Nie był też uzasadniony zarzut apelacji dotyczący wadliwego ustalenia przez Sąd wysokości zarobków wnioskodawczyni wyłącznie w oparciu o dane przedstawione przez organ rentowy. Trafnie bowiem podniósł sąd I instancji, że wnioskodawczyni nie kwestionowała tych danych, a ponadto należało wskazać, że nie uczyniła tego również w apelacji. Niezasadnie też kwestionowała apelująca zgodność normy zawartej w art. 9 ust.1 i ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z Konstytucją. Z treści apelacji można była wnosić, iż dopatrywała się ona kolizji z wyrażonymi w art. 32 Konstytucji zasadą równości i zakazem dyskryminacji. Naruszenie zasady równości może mieć miejsce jedynie w przypadku różnego traktowania podmiotów w tej samej sytuacji faktycznej i prawnej. Nie można uznać za tożsamą sytuacji przedsiębiorcy otrzymującego wynagrodzenie ze stosunku pracy istotne ekonomicznie, bo co najmniej w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, z sytuacją przedsiębiorcy dla którego dochód ze stosunku pracy, ze względu na jego obiektywnie niską kwotę, stanowi jedynie uzupełnienie jego głównego źródła zarobkowania. Zupełnie chybione były też zarzuty apelacji dotyczące zaniechania przez organ rentowy systematycznych kontroli prawidłowości odprowadzania przez wnioskodawczynię składek. Wystarczyło w tym zakresie jedynie wskazać, że w myśl art. 17 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych to na wnioskodawczyni – jako płatniku składek – spoczywał obowiązek prawidłowego ich obliczenia, rozliczenia i przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Słusznie też wskazał Sąd Okręgowy, iż skoro niespornie wnioskodawczyni podlegała w okresie od 1.09.2008 r. do 2.11.2008 r. wyłącznie ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, to wymienienie tego okresu w zaskarżonej decyzji nie naruszało żadnych praw wnioskodawczyni.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację.

R.S.